

# SPIS TREŚCI

|                                                                                                              |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Wykaz ważniejszych skrótów .....                                                                             | 9  |
| Wstęp .....                                                                                                  | 11 |
| <b>Rozdział I. Geneza notariatu</b> .....                                                                    | 13 |
| 1. Uwagi wstępne .....                                                                                       | 13 |
| 2. Notariat w Mezopotamii .....                                                                              | 13 |
| 3. Notariat w Grecji i hellenistycznym Egipcie .....                                                         | 16 |
| 3.1. Uwagi wstępne .....                                                                                     | 16 |
| 3.2. Notariat w Grecji .....                                                                                 | 16 |
| 3.3. Notariat w hellenistycznym Egipcie .....                                                                | 17 |
| 4. Notariat w Imperium Rzymskim .....                                                                        | 20 |
| 5. Początki notariatu kościelnego .....                                                                      | 24 |
| 6. Notariat publiczny na kontynencie europejskim .....                                                       | 24 |
| 7. Podsumowanie .....                                                                                        | 28 |
| <b>Rozdział II. Zarys przepisów kształtujących rozwój współczesnego notariatu<br/>    kanonicznego</b> ..... | 29 |
| 1. Uwagi wstępne .....                                                                                       | 29 |
| 2. Kanoniczne prawo przedkodeksowe .....                                                                     | 29 |
| 3. Kodeks Prawa Kanonicznego z 1917 roku .....                                                               | 31 |
| 4. Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 roku .....                                                               | 32 |
| 5. Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich .....                                                                 | 33 |
| 6. Podsumowanie .....                                                                                        | 34 |
| <b>Rozdział III. Powoływanie i odwoływanie notariuszy</b> .....                                              | 35 |
| 1. Podstawy prawne urzędu notariusza kościelnego .....                                                       | 35 |
| 2. Urząd notariusza .....                                                                                    | 36 |
| 3. Wymogi stawiane kandydatom na notariuszy kościelnych .....                                                | 37 |
| 4. Powierzenie urzędu notariusza kościelnego .....                                                           | 40 |
| 4.1. Uwagi wstępne .....                                                                                     | 40 |

4.2. Etapy prowizji kanonicznej na urząd notariusza kościelnego ..... 41

4.2.1. Uwagi wstępne ..... 41

4.2.2. Wyznaczenie osoby ..... 42

4.2.3. Nadanie urzędu ..... 42

4.2.4. Objęcie urzędu w posiadanie..... 43

4.3. Forma powierzenia urzędu ..... 43

4.4. Nieważność powierzenia urzędu ..... 43

5. Odwołanie z urzędu notariusza ..... 44

6. Podsumowanie ..... 45

**Rozdział IV. Obowiązki, uprawnienia i odpowiedzialność notariuszy ..... 47**

1. Uwagi wstępne ..... 47

2. Podstawowe obowiązki notariuszy kościelnych ..... 47

2.1. Uwagi wstępne ..... 47

2.2. Obowiązek dokonywania określonych czynności notarialnych ..... 48

2.3. Obowiązek złożenia i postępowania zgodnie ze złożonym przyrzeczeniem .... 50

2.4. Obowiązek zachowania tajemnicy urzędowej ..... 52

2.5. Obowiązek pobierania opłat w odpowiedniej wysokości  
za dokonanie czynności notarialnych ..... 54

2.6. Obowiązek zachowania i podnoszenia kwalifikacji ..... 55

2.7. Inne obowiązki wynikające z prawa partykularnego ..... 55

3. Uprawnienia notariuszy kościelnych ..... 56

3.1. Uwagi wstępne ..... 56

3.2. Prawo do sprawiedliwego i słusznego wynagrodzenia..... 56

3.3. Prawo do korzystania z pomocy innych osób przy czynności notarialnej ..... 57

3.4. Prawo do odmowy dokonania czynności notarialnej ..... 58

4. Odpowiedzialność notariuszy kościelnych ..... 59

4.1. Uwagi wstępne ..... 59

4.2. Odpowiedzialność cywilna ..... 59

4.3. Odpowiedzialność karna ..... 60

5. Podsumowanie ..... 61

**Rozdział V. Kanoniczne czynności notarialne ..... 63**

1. Uwagi wstępne ..... 63

2. Definicja kanonicznych czynności notarialnych ..... 63

3. Porównawcza definicja czynności notarialnych w prawie polskim ..... 64

4. Tzw. przymus notarialny związany z kanonicznymi czynnościami notarialnymi .... 65

5. Tzw. przymus notarialny w polskim notariacie państwowym ..... 65

6. Moc urzędowa kanonicznych czynności notarialnych ..... 66

6.1. Uwagi wstępne ..... 66

6.2. Moc urzędowa czynności dokonywanych przez polskich notariuszy państwowych .. 69

6.3. Stosunek prawodawcy kościelnego do polskich dokumentów urzędowych ..... 70

6.4. Stosunek ustawodawcy polskiego do kościelnych dokumentów publicznych ... 71

7. Podsumowanie ..... 72

**Rozdział VI. Rodzaje i charakterystyka kanonicznych czynności notarialnych ..... 75**

1. Uwagi wstępne ..... 75

2. Czynności notariuszy w pionie administracyjnym kurii diecezjalnej ..... 76

2.1. Uwagi wstępne ..... 76

2.2. Sporządzanie aktów i innych dokumentów..... 77

2.3. Rejestracja dokumentów ..... 79

2.4. Wysyłanie i odbieranie dokumentów..... 80

2.5. Przechowywanie dokumentów w archiwum..... 80

2.6. Udostępnianie do wglądu aktów i innych dokumentów ..... 81

2.7. Niszczenie dokumentów mieszczących się w archiwum tajnym ..... 82

2.8. Uwierzytelnianie odpisów ..... 82

2.9. Poświadczanie autentyczności podpisu ..... 83

2.10. Inne czynności wynikające z prawa partykularnego ..... 84

3. Czynności notariuszy w pionie sądowym kurii diecezjalnej ..... 84

3.1. Uwagi wstępne..... 84

3.2. Podpisywanie, numerowanie i uwierzytelnianie akt ..... 85

3.3. Prowadzenie korespondencji..... 85

3.4. Przyjmowanie dokumentów do akt sądowych wraz z ich przechowywaniem i zabezpieczeniem ..... 86

3.5. Spisywanie czynności procesowych ..... 86

3.6. Sporządzanie kompendiów procesów i dostarczanie ich sędziom ..... 88

3.7. Sporządzanie uwierzytelnionych odpisów akt sądowych i dokumentów ..... 89

3.8. Wydawanie odpisów akt sądowych i dokumentów ..... 89

3.9. Udzielanie porad prawnych osobom zainteresowanym wniesieniem skargi do sądu kościelnego ..... 89

4. Podsumowanie ..... 90

**Rozdział VII. Czynności notarialne z wybranymi podmiotami**

**Kodeksu Prawa Kanonicznego w praktyce notarialnej**

**polskiego notariatu państwowego ..... 91**

1. Uwagi wstępne ..... 91

2. Akty prawne regulujące sytuację prawną Kościoła Katolickiego w Polsce ..... 91

3. Osoby prawne w prawie polskim ..... 93

3.1. Uwagi wstępne ..... 93

3.2. Kościelne osoby prawne i ich organy ..... 94

3.2.1. Uwagi wstępne ..... 94

3.2.2. Uzyskanie osobowości prawnej kościelnych osób prawnych..... 96

|                                                                                                                                                                                                                                            |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 4. Pojęcie reprezentacji .....                                                                                                                                                                                                             | 101 |
| 5. Reprezentacja kościelnych osób prawnych .....                                                                                                                                                                                           | 101 |
| 6. Wnioski dla praktyki notarialnej polskiego notariatu państwowego w zakresie<br>ustalenia uzyskania osobowości prawnej kościelnych osób prawnych,<br>ustalenia organu kościelnych osób prawnych oraz osób wchodzących w skład organu ... | 102 |
| 7. Ustalenie dokumentów kanonicznych niezbędnych do niewadliwości<br>dokonywanej czynności w ujęciu polskiego notariatu państwowego .....                                                                                                  | 106 |
| 7.1. Uwagi wstępne .....                                                                                                                                                                                                                   | 106 |
| 7.2. Pojęcie alienacji .....                                                                                                                                                                                                               | 107 |
| 7.3. Ustalenie dokumentów w przypadku instytutu zakonnego<br>na prawie diecezjalnym .....                                                                                                                                                  | 108 |
| 7.3.1. Uwagi wstępne .....                                                                                                                                                                                                                 | 108 |
| 7.3.2. Wprowadzenie .....                                                                                                                                                                                                                  | 108 |
| 7.3.3. Czynności nadzwyczajnego zarządu .....                                                                                                                                                                                              | 109 |
| 7.3.4. Alienacja .....                                                                                                                                                                                                                     | 110 |
| 7.3.5. Wnioski dla praktyki notarialnej polskiego notariatu państwowego .....                                                                                                                                                              | 112 |
| 7.4. Ustalenie dokumentów w przypadku publicznych osób prawnych<br>podlegających władzy biskupa diecezjalnego .....                                                                                                                        | 113 |
| 7.4.1. Uwagi wstępne .....                                                                                                                                                                                                                 | 113 |
| 7.4.2. Czynności nadzwyczajnego zarządu .....                                                                                                                                                                                              | 114 |
| 7.4.2.1. Uwagi wstępne .....                                                                                                                                                                                                               | 114 |
| 7.4.2.2. W odniesieniu do diecezji .....                                                                                                                                                                                                   | 114 |
| 7.4.2.3. W odniesieniu do pozostałych publicznych osób prawnych<br>podlegających władzy biskupa diecezjalnego .....                                                                                                                        | 115 |
| 7.4.2.4. Udzielenie upoważnienia .....                                                                                                                                                                                                     | 117 |
| 7.4.3. Alienacja .....                                                                                                                                                                                                                     | 118 |
| 7.4.3.1. Uwagi wstępne .....                                                                                                                                                                                                               | 118 |
| 7.4.3.2. Jakakolwiek transakcja, na skutek której majątek osoby prawnej<br>może się znaleźć w gorszej sytuacji .....                                                                                                                       | 119 |
| 7.4.4. Wnioski dla praktyki notarialnej polskiego notariatu państwowego .....                                                                                                                                                              | 120 |
| 8. Podsumowanie .....                                                                                                                                                                                                                      | 122 |
| Zakończenie .....                                                                                                                                                                                                                          | 123 |
| Bibliografia .....                                                                                                                                                                                                                         | 125 |